

**คู่มือกระบวนการวิชา
ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย**

กระบวนวิชา TH 343 หรือภาษาต่างประเทศในภาษาไทย มุ่งให้ผู้เรียนศึกษาตระกูลและลักษณะเฉพาะของภาษาต่าง ๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับภาษาไทย การบัญญัติศัพท์ ส่วนวนตลอดจนการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านความหมายและเสียง ผู้เรียนกระบวนวิชานี้ควรเรียนกระบวนวิชา TH 101 หรือ ลักษณะภาษาไทย และ TH 323 หรือ ภาษาบาลีสันสกฤตในภาษาไทย มาก่อน เพื่อจะได้มีพื้นฐานแน่นแฟ้นพอที่จะรับความรู้ในกระบวนวิชานี้ได้

กระบวนวิชา TH 343 จะเน้นภาษาต่างประเทศบางภาษาซึ่งต่างก็เป็นตัวแทนของรูปลักษณะภาษาต่าง ๆ ได้แก่ภาษาจีนอันเป็นตัวแทนของรูปลักษณะภาษาคำโคด ภาษาเขมรอันเป็นตัวแทนของรูปลักษณะภาษาคำคิดต่อ และภาษาอังกฤษอันเป็นตัวแทนของรูปลักษณะภาษามีวิภคตปัจจัย ส่วนรูปลักษณะภาษาคำควมมากพยางค์เราจะเว้นเสีย เพราะเรามีได้รับอิทธิพลมาจากภาษาใดที่มีรูปลักษณะนี้

ในการเรียนเรื่องภาษาทั้งสามนี้ เราจะเน้นรูปลักษณะ การสร้างคำ โครงสร้างประโยค ระบบเสียง ส่วนที่เรานำมาใช้ การกลายเสียงและการกลายความหมายของคำที่เราขียนมาใช้ นอกจากนั้น เรายังจะเรียนเรื่องหลักเกณฑ์การกลายเสียงและการกลายความหมายโดยทั่วไปด้วย ผู้เรียนจะต้องสนใจหัวข้อทั้งหลายที่กล่าวมานี้ให้มาก

อย่างไรก็ตาม ผู้เรียนควรรู้เรื่องทั่วไปเสียก่อนที่จะเริ่มเรียนภาษาทั้งสามที่กล่าวแล้วเพื่อให้เข้าใจว่า

1. เหตุใดเราจึงรับคำภาษาอื่นมาใช้ในภาษาของเรา
2. เรารับคำภาษาอื่นมาใช้โดยทางใดบ้าง
3. เรานำคำในภาษาอื่นมาใช้ในลักษณะใดบ้าง
4. รูปลักษณะและตระกูลภาษามีอะไรบ้าง
5. ระบบเสียงมีความสำคัญในการยืมคำภาษาอื่นมาใช้อย่างไรบ้าง

หัวข้อเหล่านี้จะกล่าวพอเป็นพื้นฐานสำหรับกระบวนวิชานี้เท่านั้น

1. เหตุใดเราจึงรับคำภาษาอื่นมาใช้ในภาษาของเรา

การยืมคำภาษาอื่นมาใช้ในภาษาของคนนั้นกระทำกันอยู่ทั่วไปในบรรดาชาติที่มีความสัมพันธ์กับชาติอื่น ไม่ว่าจะด้วยทางการเมือง ทางการค้า หรือทางวัฒนธรรม ชาติที่ล่าหลัง ไม่ได้คบหากับชาวต่างประเทศเท่านั้นที่ภาษายังคงบริสุทธิ์อยู่ได้ ชาติที่มีความสัมพันธ์กับชาติอื่นมากเช่นอังกฤษ นอกจากจะรับคำภาษากรีกและภาษาละตินไปใช้ในภาษาของตนแล้ว ยังได้รับคำภาษาอื่นเข้าไปอีกเป็นอันมาก Albert C. Baugh ให้ตัวอย่างคำจากภาษาต่าง ๆ ที่อังกฤษรับเข้าไปใช้ไว้ในหนังสือ A History of English Language^① ว่ามีดังนี้

ก. จากภาษาดัตช์ มีคำ brandy, golf, measles, wagon, isinglass

ข. จากภาษาอิตาเลียน มีคำ balcony, duet, granite, opera, piano

ค. จากภาษาสเปน มีคำ alligator, cargo, contraband, cork, sherry, hammock, mosquito, tornado, vanilla

ง. จากภาษารุสเซีย มีคำ steppe, vodka

จ. จากภาษาเปอร์เซีย มีคำ caravan, divan, khaki, shawl, sherbet, jasmine, chess, lemon, borax

เมื่อคนอังกฤษและชาวยุโรปอื่น ๆ ไปตั้งถิ่นฐานในอเมริกาแล้ว ก็ยังรับเอาคำภาษาอินเดียนแดงเข้าไปใช้อีก เช่นคำว่า chipmunk, raccoon, skunk คำเหล่านี้เป็นชื่อสัตว์ซึ่งคงจะไม่มีในทวีปยุโรป

นอกจากนั้น เมื่อชาวอังกฤษมามีความสัมพันธ์กับชาวทวีปเอเชีย ก็ยังรับคำจากภาษาอื่น ๆ เข้าไปใช้อีก เช่น

ก. จากภาษาจีน มีคำ chop, suey, sampan

ข. จากภาษาญี่ปุ่น มีคำ sukiyaki, tempura, kimono

ค. จากภาษามลายู มีคำ amok, durian, kapok, paddy

^① Albert C. baugh. A History of the English Language. New Jersey: Prentice-Hall, Inc., 1957, pp. 9-10.

ดังนี้ เป็นต้น

คำเหล่านี้เป็นคำที่คงจะไม่มีในภาษาอังกฤษมาแต่เดิม และชาวอังกฤษหรือชาวอเมริกัน คงไม่อยากจะสร้างคำขึ้นมาใหม่ จึงได้รับคำเหล่านั้นไปใช้โดยอาจเปลี่ยนแปลงเสียงเสียบ้าง เพื่อให้เหมาะสมกับลิ้นของเขา

คราวนี้เราลองพิจารณาปัญหาเกี่ยวกับตัวเราบ้าง

การรับคำภาษาอื่นมาใช้ในภาษาของเราจะเนื่องด้วยเหตุ 4 ประการ คือ

1.1 เพราะเราไม่มีคำนั้น ๆ ใช้ในภาษาของเรา นี่เป็นเหตุผลเดียวกับที่ภาษาอังกฤษรับภาษาอื่นเข้าไปใช้ดังที่ยกตัวอย่างให้เห็นมาแล้ว คำที่เรารับมาใช้เนื่องด้วยเหตุนี้ส่วนมาก เป็นชื่ออาหาร เครื่องดื่ม พืชผักผลไม้ การเล่นต่าง ๆ การดนตรี สัตว์ ประดิษฐกรรมสมัยใหม่และชื่อทางวิทยาศาสตร์ ดังนี้

ก. ชื่ออาหาร เรารับของจีนมาหลายชื่อ เพราะจีนเป็นชาติที่ชอบคิดค้นในเรื่องการปรุงอาหาร ครั้นเมื่อเราติดต่อกับชาติตะวันตกมากขึ้น โดยเฉพาะหลังสงครามโลกครั้งที่สอง และรสนิยมของเราเปลี่ยนแปลงไป เรานิยมรับประทานอาหารของตะวันตกมากขึ้น ทำให้มีชื่ออาหารเป็นภาษาอังกฤษมากขึ้นด้วย

ภาษาจีน ได้แก่ ก๋วยเตี๋ยว บะหมี่ โจ๊ก เกี้ยว ซาลาเปา จับฉ่าย เกาทั้ว ฯลฯ

ภาษาญี่ปุ่น ได้แก่ สุกียากี้ เต็มปุระ

ภาษาอังกฤษ ได้แก่ สลัด ซุป เค้ก ไอศกรีม ฯลฯ

ภาษาบาลีสันสกฤต ได้แก่ อาหาร

ข. ชื่อเครื่องดื่ม

ภาษาจีน ได้แก่ ชา เก๊กฮวย

ภาษาอังกฤษ ได้แก่ โขคา บรันดี วิสกี้ เบียร์ น้ามะเน็ด ฯลฯ

ภาษาบาลีสันสกฤต ได้แก่ สุรา

ค. ชื่อพืชผักผลไม้

ภาษาจีน ได้แก่ ท้อ เกาลัด บ๊วย

ภาษาอังกฤษ ได้แก่ แอปเปิล แพร์ พลัม

ภาษามลายู ได้แก่ ทูเรียน ลังสาค มังคุด สะท้อน มะละกอ จำปาคะ

ภาษาบาลีสันสกฤต ได้แก่ ผล มะลิ จำปา พิกุล อโศก ฯลฯ

ง. ชื่อการเล่นต่างๆ

ภาษาจีน ได้แก่ โป หวย จับชี่กี้

ภาษาอังกฤษ ได้แก่ กอล์ฟ บิลเลียด แบดมินตัน ฟุตบอล บาสเกตบอล ฯลฯ

จ. ชื่อเครื่องดนตรี

ภาษาจีน ได้แก่ จิม เจ็ง

ภาษาอังกฤษ ได้แก่ กีตาร์ ไวโอลิน ออร์แกน เปียโน ฯลฯ

ภาษาบาลีสันสกฤต ได้แก่ พิณ

ฉ. ชื่อสัตว์

ภาษาอังกฤษ ได้แก่ ชีราฟ ฮิปโปโปแตมัส

ภาษามลายู ได้แก่ กระวัง กูเรา โลมา โนรี หอยแครง ฆะมด มูตัง (เสือดาวที่
ชอบขโมยไก่) ฯลฯ

ภาษาบาลีสันสกฤต ได้แก่ ครุฑ ราชสีห์

ข. ชื่อประติมากรรมสมัยใหม่ ชื่อเหล่านี้มักได้จากภาษาอังกฤษ เพราะชนชาตินั้น
เป็นนักค้นคว้าและเป็นนักประดิษฐ์ด้วย ส่วนมากชื่อประติมากรรมมักนำมาจากภาษากรีก
หรือละตินและไทยเรามากใช้คำบาลีสันสกฤตแปล เช่น telephone แปลว่า โทรศัพท์,
telegraph แปลว่า โทรเลข, radio แปลว่า วิทยุ บางทีก็ใช้คำบาลีสันสกฤตซ้อนกับคำ
ไทย เช่น tram รถราง, train รถไฟ เป็นต้น แต่ก็ยังมีประติมากรรมบางอย่างที่ยังใช้ทับ
ศัพท์อยู่ถึงแม้ว่าจะมีผู้บัญญัติศัพท์ขึ้นใช้แล้ว เช่น x-ray, computer, helicopter เป็นต้น

ค. ชื่อทางวิทยาศาสตร์ ชื่อทางวิทยาศาสตร์โดยเฉพาะชื่อธาตุต่าง ๆ ในวิชาเคมีนั้น
ที่เป็นภาษาไทยหรือเป็นภาษาบาลีสันสกฤตก็มีอยู่บ้าง เช่น ทองแดง สังกะสี กำมะถัน

ปรอท (จาก ปารท บ., ส.) เป็นต้น แต่ส่วนมากต้องใช้ทับศัพท์เพราะหาคำแปลได้ยาก เช่น ฟอสฟอรัส (เคยใช้ว่า “ฟาสุเกรศ”) แคลเซียม ออกซิเจน ไฮโดรเจน ไนโตรเจน เป็นต้น

1.2 เพื่อใช้แทนคำไทยที่เราเห็นว่าไม่ไพเราะหรือน่ากลัว ของเสียที่ออกจากร่างกาย เราใช้อุจจาระ (อุจจาร บ., ส.) และ ปัสสาวะ (ปัสสาว บ.) แทนคำไทยที่เราเห็นว่าหยาบคาย และไม่ไพเราะ คำว่า “ ผีฟ้า ” ซึ่งเคยใช้กันในสมัยก่อน เราก็ใช้ เทวดา (เทวดา บ.,ส.) แทน เพราะ “ ผี ” เป็นคำที่ไม่ไพเราะและน่ากลัว ชื่ออวัยวะบางส่วนที่เราเห็นว่าภาษาไทยไม่ไพเราะ เราก็นำคำบาลีสันสกฤตมาใช้แทน เช่น หัว ใช้ว่า ศีรษะ (ศีรษ ส.) เป็นต้น

นอกจากนี้ เรายังใช้คำบาลีสันสกฤตและภาษาเขมรมาตั้งชื่อคนและสถานที่อีกด้วย เพราะเห็นว่าไพเราะและเป็นมงคล

1.3 เพื่อใช้เป็นราชาศัพท์ คำที่ใช้สำหรับพระมหากษัตริย์หรือพระราชวงศ์ซึ่งเป็นผู้ที่เรารักภักดีและเคารพนับถือควรเป็นคำที่สูงและสง่า คำเหล่านี้ก็มาจากภาษาบาลีสันสกฤต และเขมรนั่นเอง เรื่องราชาศัพท์นี้ ศาสตราจารย์ ดร. บรรจบ พันธุเมธา ได้กล่าวไว้อย่างละเอียดแล้วในหนังสือ ลักษณะภาษาไทย^① แต่จะยกมากล่าวเพียงบางคำ ดังนี้

ก. คำที่ยืมมาจากภาษาบาลีสันสกฤต เดิม “พระ” หรือ “พระราช” เข้าไปข้างหน้า เช่น

พระเศียร	แปลว่า	หัว	พระเนตร	แปลว่า	ตา
พระชนก	“	พ่อ	พระชนนี	“	แม่
พระราชอาสน์	“	ที่นั่ง			

ข. คำที่ยืมมาจากภาษาเขมร เมื่อเป็นคำนามเดิม “พระ” หรือ “พระราช” เข้าไปข้างหน้า แต่เมื่อเป็นคำกริยา ไม่ต้องเติมคำอะไรเลยก็มี ที่เติม “ทรงพระ” หรือ “ทรงพระราช” เข้าไปข้างหน้าก็มี เช่น

<u>คำนาม</u>	พระเพลา	แปลว่า	ตัก
	พระขนอง	”	หลัง
	พระราชดำริ	”	ความคิด

^① ศาสตราจารย์ ดร. บรรจบ พันธุเมธา. ลักษณะภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2521, หน้า 237 - 246

ถาวรียา	เสวย	แปลว่า	กิน
	ทรงพระสรวล	”	หัวเราะ
	ทรงพระราชดำริ	”	คิด

ดังนี้เป็นต้น

1.4 เพื่อใช้ในวรรณคดี ในบรรดาวรรณคดีของไทยนั้น วรรณคดีประเภทนิทาน นิทาน อิงพงศาวดาร นิทานคำสอน หรือนิทานอิงศาสนาที่เป็นร้อยแก้ว จะใช้คำไทยโดยมากและ ใช้คำภาษาอื่นน้อย แต่ถ้าเป็นวรรณคดีพุทธศาสนา แม้จะเป็นร้อยแก้ว ก็ยอมใช้คำภาษาบาลี สันสกฤตมาก เพราะเนื้อหาสาระเป็นเรื่องของศาสนาโดยตรง ส่วนวรรณคดีร้อยกรองนั้น ยืมคำภาษาบาลีสันสกฤตและเขมรมามาก โดยเฉพาะวรรณคดีที่เป็นเรื่องจักร ๆ วงศ์ ๆ และ วรรณคดีพุทธศาสนา แต่ถ้าเป็นวรรณคดีที่เป็นเรื่องของคนสามัญ คำบาลีสันสกฤตและเขมร ที่ใช้ก็น้อยลงไป^①

ตัวอย่างวรรณคดีร้อยกรองเรื่องอิเหนา

เหลือบเห็นดอกป้าหนันสำคัญคิด	เหมือนวันที่ลิจิตด้วยนขา
เห็นดอกไม้ไหลลอยในคงคา	เหมือนพื้ลอยมาลาให้เทวี
เห็นเล็บนางเหมือนอย่างเล็บน้อง	ที่ประคองเนื่อนวลเจ้าข่วนพี่
เห็นโศกสาขาริมวาริ	เหมือนทรงโศกโศกิระกำใจ

กลอนสองบทที่ยกมานี้มีคำบาลีสันสกฤตและเขมรหลายคำ ทั้งนี้เพราะเป็นเรื่องของ กษัตริย์ นอกจากนี้ ยังมีคำชาว-มลายูปนอยู่ด้วย คือคำว่า “ป้าหนัน” ซึ่งแปลว่า “ลำเจียก” ทั้งนี้เพราะ อิเหนา เป็นเรื่องมาจากชวานั้นเอง

ตัวอย่างวรรณคดีร้อยกรองเรื่องมหาเวสสันดรชาดก

ดูกรมหาพราหมณ์พรหมบุตรบวชบรรพชาชาติทิงขกพิสัย แลถนัดในเบื่องหน้าโน่นก็
เขาใหญ่ชอดเยี่ยมโพยมอย่างพยับเมฆ มีพรรณเขียวขาวคำแดงคูคิเรกคั้งรายรัตนพนมฉนิแถม

^① รองศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ศรี เข้มมั่นคงา. ลักษณะของภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตที่ปรากฏในภาษาไทย. เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องอิทธิพลของภาษาบาลีและสันสกฤตที่มีต่อภาษาไทย ณ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 24-27 ตุลาคม 2522. (อัคราเนา).

นำใคร่ชม ครั้นแสงพระสุริยะส่องระคมก็ดูเด่นดังดวงดาววาวแววระวาบ ๆ ที่แว้งว้าง วิจิตร
จรัสจรัญรุ่งเป็นสิริรุ่งพุ่งพันเพียงคณัมพรพื้นนภากาศ...

- กัณฑ์มหาพน

จะเห็นได้ว่า นอกจากคำไทยซึ่งมีอยู่พอสมควรแล้ว ข้อความตอนนี้แพรวพราวไปด้วย
คำบาลีสันสกฤตและเขมร ทำให้เกิดความไพเราะจับใจจนยกย่องกันว่ากัณฑ์มหาพนเป็น
กัณฑ์ที่งดงามที่สุดในมหาวงศ์สันดรชาดก

ตัวอย่างวรรณคดีร้อยกรองเรื่องขุนช้างขุนแผน

อนิจจากรานี้จะตัวกู
จะเป็นเหยื่อเสื่อสาบที่กลางไพร
นี่จะอยู่อย่างไรไม่เล็งเห็น
มิได้คิดถึงตัวมัวจะมา
ขุนแผนพามาด้วยความรัก
แต่ทุกข์ยากอย่างนี้ยังมีเคย
ไม่เคยเห็นก็มาเห็นอนาถนัก
ร้านรินบินตำยระคายครบ
ยังพรั่งนี้จะเป็นกระไรเล่า
คิดขึ้นมา น้ำตาตกออกใจตัน
นิจจาเอ๋ยเคยตำราญอยู่บ้านช่อง
คลึงเกล้าเข้าเย็น ไม่เว้นวาง

มาอ้างอ้างค้างอยู่ในป่าใหญ่
เอาป่าไม้เป็นเรือนเหมือนป่าช้า
ตายเป็นก็คงปนอยู่กลางป่า
ไม่รู้ว่าจะเป็นเช่นนี้เลย
ก็ประจักษ์ใจจริงไม่นิ่งเฉย
ออกเอ๋ยเกิดมาพึ่งจะพบ
ไม่รู้จักก็มารู้อยู่จนจบ
ไม่เคยพบก็มาพบทุกสิ่งอัน
จะลำบากยิ่งกว่าเก่าหรือไรนั้น
กลับหวนหวนหวนคะนึ่งถึงขุนช้าง
ถนอมน้องมิให้หน้ายระคายหมาง
อยู่กินก็สำอองลอออง

นี่เป็นตอนที่นางวันทองรำพึงถึงความสะอวดสบายเมื่ออยู่กับขุนช้าง เป็นตอนที่แสดง
อารมณ์ลึกซึ้ง น่าจะใช้คำภาษาบาลีสันสกฤตและเขมรให้มาก ๆ แต่ด้วยเหตุที่นางวันทอง
เป็นคนสามัญ กวีจึงใช้คำไทยเป็นส่วนใหญ่ อย่างไรก็ตาม นี่เป็นตอนที่ไพเราะมากตอน
หนึ่งในเสภาเรื่องนี้ จนถึงกับหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) นำไปใช้เป็นเนื้อร้อง
เพลงแสนคำนึง (เถา) อันลือชื่อของท่าน ซึ่งผู้ที่รักและสนใจเพลงไทยคงรู้จักดี

ส่วนวรรณคดีร้อยแก้วเกี่ยวกับพุทธศาสนาที่น่าจะยกมาเป็นตัวอย่างได้แก่ พระปฐมสม-
โพธิกถา พระนิพนธ์ของสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมสมเด็จพระปรมานุชิตชิโนรส ดังนี้
...กาลขณะนั้นก็ทอดพระเนตรเห็นซึ่งเวไนยสัตว์อันมีรูลือวิขาบางหนาคอบง่า
สันดานน้อยมากประการใด ๆ ก็ดี จะมีปัญญาทรียอ่อนและกล้า อากาจรชั่วคิมิประเภทต่าง ๆ
เป็นอันมาก จะตรัสรู้มรรคผลง่ายยาก และเป็นภัพพบุคคลประการใด ๆ ก็เห็นแจ้งประจักษ์
ในพระญาณทั่วทั้งสิ้น...

ข้อความที่ยกมานี้แม้จะสั้น แต่มีคำบาลีสันสกฤตอยู่หลายคำ ทั้งนี้ก็เพื่อต้องการให้ไพเราะ
และศักดิ์สิทธิ์นั่นเอง

สรุป

จากที่กล่าวมาในตอนนี้ เราพอจะสรุปได้ว่า เรานำคำภาษาอื่นมาใช้ในภาษาของเราด้วยเหตุ
สำคัญ 4 ประการ คือ

1. เพราะไม่มีคำนั้น ๆ ใช้ในภาษาของเรา
2. เพื่อใช้แทนคำของเรามีอยู่แล้ว แต่เราเห็นว่าไม่ไพเราะหรือน่ากลัว
3. เพื่อใช้เป็นราชาศัพท์
4. เพื่อใช้ในวรรณคดี

คำที่เราเขียนมาด้วยเหตุผลตามข้อ 1 มีด้วยกันหลายภาษา ส่วนคำที่ยืมมาใช้ด้วยเหตุผลตามข้อ
อื่นเป็นคำบาลีสันสกฤตและเขมรเป็นส่วนมาก.

คำถามเพื่อทดสอบ

1. ชื่อสัตว์ในข้อใดไม่ใช่ภาษาไทย

1. แมว	2. หู	3. กระบือ	4. ถึง

2. ชื่อสัตว์ในข้อใดมาจากภาษาบาลีสันสกฤต

1. โค	2. ควาย	3. นก	4. แรด

3. ชื่อผลไม้ในข้อใดไม่ใช่ภาษาไทย

1. กระเบา	2. องุ่น	3. มะกรูด	4. ทั้งข้อ 1,2 และ 3

4. ชื่อวงศัญชาติในข้อใดไม่ใช่ภาษาไทย

1. ญี่ปุ่น 2. ย่า 3. คา 4. ทวด

5. ชื่อยานพาหนะในข้อใดใช้คำบาลีสันสกฤตซ้อนกัน

1. รถยนต์ 2. รถเมล์ 3. รถม้า 4. ทั้งข้อ 1 และ 2

6. คำในข้อใดเป็นภาษาไทยล้วน

1. ม้าเดินเร็ว 2. คนกินข้าว 3. เด็กกินขนม 4. เราเรียนหนังสือ

คำตอบ

1. (3) 2. (1) 3. (4) 4. (4) 5. (1) 6. (2)

2. เรารับคำภาษาอื่นมาใช้โดยทางใดบ้าง

ในหัวข้อที่ 1 เราได้ทราบถึงสาเหตุที่เรายืมคำภาษาอื่นมาใช้ในภาษาของเราแล้ว ในหัวข้อนี้ เราจะพิจารณาว่าเรารับคำภาษาอื่นมาใช้โดยทางใดบ้าง เรื่องนี้นักวิชาการบางท่านกล่าวไว้ว่ามีหลายทาง แต่เราจะยึดแนวของศาสตราจารย์ ดร. บรรจบ พันธุเมธา ที่กล่าวไว้ว่ามี 4 ทางด้วยกัน คือ ทางการเมือง ทางวัฒนธรรม ทางการค้า และทางภูมิศาสตร์ ซึ่งจะได้กล่าวต่อไปนี้

2.1 ทางการเมือง หมายถึงการที่เรามีความสัมพันธ์กับชนชาติอื่น ไม่ว่าจะโดยทางไมตรีทางการทูต หรือทางการทำสงครามกัน

สำหรับไทยเรานั้น ประวัติศาสตร์จะบอกเราได้ว่าเรามีความสัมพันธ์ทางการเมืองกับพม่าและเขมรมาก เราเริ่มทำสงครามกับพม่ามาตั้งแต่ พ.ศ. 2081 ในรัชสมัยสมเด็จพระไชยราชาธิราชของกรุงศรีอยุธยาและพระเจ้าตะเบ็งชะเวตี้แห่งราชวงศ์ตองอูของพม่า จนกระทั่งสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ การสงครามระหว่างไทยกับพม่าสิ้นสุดลงเมื่อพม่าเสียอิสรภาพแก่อังกฤษ ส่วนเขมรซึ่งเริ่มทำสงครามครั้งแรกกับไทยสมัยกรุงศรีอยุธยาเมื่อประมาณ พ.ศ. 2094 ก็มาเลิกทำสงครามกันกับเราเมื่อเขมรตกเป็นเมืองขึ้นของฝรั่งเศส

ข้อที่น่าแปลกก็คือ แม้เราจะรบกับพม่าเป็นเวลานานพอ ๆ กับที่เรารบกับเขมร มีหน้าซำคนไทยเคยถูกพม่าจับไปเป็นเชลยแล้วภายหลังเรานำตัวกลับคืนมา นอกจากนั้นพม่ายังยึด

ครองกรุงศรีอยุธยาอยู่หลายปี แต่คำพม่ากลับมิใช้ในภาษาไทยน้อยมาก คำที่เราใช้ประจำอยู่ในทุกครอบครัวคำหนึ่งคือกะปิ ซึ่งได้มาจากคำว่า “งาปิ” ของพม่า ส่วนคำเขมรนั้นมีใช้ในภาษาของเรามาก กล่าวได้ว่ารองจากคำบาลีสันสกฤตทีเดียว

นอกจากความสัมพันธ์ทางการเมืองในด้านการทำสงครามกันแล้ว เรายังมีความสัมพันธ์ในด้านความเป็นไมตรีกับชาติอื่น เช่น จีน ประวัติศาสตร์ของเรากล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ว่าหลังจากที่กบฏไฉ่หรือพระเจ้าหงวนซีโจ้วปราบอาณาจักรน่านเจ้าได้แล้ว ก็ทรงปรารถนาจะได้พม่าเข้ามาอยู่ในอำนาจด้วย แต่ทรงทราบว่าพระเจ้ารามคำแหงมหาราชทรงเป็นนักรบเก่งกล้าเกรงว่าจะช่วยพม่ารบกับจีน จึงได้ส่งนายพลจเรกองทัพชื่อไฮจื่อจี้เป็นราชทูตมาเฝ้าพระเจ้ารามคำแหง ณ กรุงสุโขทัยเพื่อเจริญพระราชไมตรีเมื่อ พ.ศ. 1825 ในพ.ศ. 1837 พระเจ้ารามคำแหงได้เสด็จประเทศจีนครั้งแรก และได้เสด็จอีกครั้งหนึ่งเมื่อ พ.ศ. 1843 ทั้งสองครั้งนี้ได้ทรงขอชาวจีนมาอยู่ในประเทศไทยเพื่อทำเครื่องปั้นดินเผาซึ่งต่อมาเรียกว่า “สังกะโลก” เป็นจำนวนมาก^① สัมพันธไมตรีระหว่างไทยกับจีนนับตั้งแต่สมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราชมา รวมทั้งความสัมพันธ์ที่เคยมีมาในครั้งก่อนสมัยที่ไทยเรายังอยู่ตอนใต้ของประเทศจีนย่อมทำให้คำไทยพ้องกับคำจีนเป็นจำนวนมาก ทั้งยังคงจะมีการหยิบยืมคำของกันและกันใช้อย่างแน่นอน

2.2 ทางวัฒนธรรม หมายถึงการที่เรารับศาสนา วรรณคดี ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวิทยา ฯลฯ ของชาติอื่นเข้ามา เมื่อรับสิ่งเหล่านี้เข้ามาแล้ว ก็จำเป็นต้องรับคำที่ใช้คู่กับสิ่งเหล่านี้คิดมาด้วย ชาติตะวันออกที่มีอิทธิพลต่อเราในด้านวัฒนธรรมมากที่สุดได้แก่อินเดีย ซึ่งได้นำศาสนา วรรณคดี ขนบธรรมเนียมประเพณี และศิลปวิทยาหลายสาขาเข้ามาในดินแดนแถบนี้ ดินแดนที่เป็นประเทศไทยในปัจจุบันก็ได้รับอารยธรรมอินเดียมาก่อนที่คนไทยจะมาตั้งหลักแหล่งเสียอีก อาณาจักรที่อยู่ในแถบนี้ต่างนับถือศาสนาที่มีต้นกำเนิดมาจากอินเดีย คือ ศาสนาพราหมณ์และพุทธศาสนา ลัทธิมหายานที่ใช้ภาษาสันสกฤตและพุทธศาสนา ลัทธิหินยานที่ใช้ภาษาบาลี อิทธิพลรองลงไปจากศาสนา คือ วรรณคดี วรรณคดีที่สำคัญในภาษาสันสกฤตคือ รามายณะ และ มหาภารตะ ส่วนวรรณคดีภาษาบาลีคือ พระไตรปิฎก อิทธิพลของศาสนาและวรรณคดีทำให้คนในถิ่นนี้รับเอา

^① ลิขิต สุนทรระกูล. ประวัติการสัมพันธระหว่างชาติไทยกับชาติจีน ภาคต้น เล่ม 1. กรุงเทพมหานคร : (ไม่ปรากฏชื่อสำนักพิมพ์), 2512, หน้า 102-103.

คำภาษาบาลีและสันสกฤตไว้ในภาษาของคน นอกจากนี้ คำว่าที่เกี่ยวกับการปกครองก็เป็นภาษาสันสกฤตด้วย ด้วยเหตุนี้ เมื่อไทยอพยพเข้ามาตั้งหลักแหล่งในดินแดนที่เป็นประเทศไทยในปัจจุบัน ก็คงได้รับอิทธิพลทางด้านภาษาจากมอญและเขมรซึ่งได้รับอิทธิพลจากภาษาบาลีสันสกฤต ปะปนอยู่ในภาษาของคนแล้ว แทนที่จะได้รับอิทธิพลจากอินเดียโดยตรง จะเห็นได้จากคำบาลีสันสกฤตในภาษาไทยที่ยังรักษาอิทธิพลของเขมรอยู่ เช่นคำว่า “จำเริญ” ที่แผลงมาจาก “เจียร” ซึ่งมาจาก “จිර” ของบาลีสันสกฤตอีกทีหนึ่ง^①

อิทธิพลที่ได้จากวรรณคดีที่เห็นได้ชัดอีกประการหนึ่งคือการที่เราับเรื่องอิเหนาเข้ามาในรัชกาลพระเจ้าบรมโกศ (พ.ศ. 2276-2301) เราทราบจากประวัติศาสตร์ว่าเจ้าฟ้ากุณฑลทรงแต่งเรื่อง อิเหนาใหญ่ หรือ ดาหลัง และเจ้าฟ้ามงกุฎทรงแต่งเรื่อง อิเหนาเล็ก คำชวาบางคำก็เข้ามาในภาษาของเราทางวรรณคดีสองเล่มนี้ด้วย

นอกจากนั้น เมื่อเราได้ติดต่อกับชาวตะวันตกมากเข้า และส่งนักเรียนไทยไปศึกษาในประเทศของเขา เราก็ได้รับภาษาตะวันตกเข้ามาใช้มากมาย โดยเฉพาะภาษาอังกฤษซึ่งในปัจจุบันนี้ถือได้ว่าเป็นคลังแห่งศิลปวิทยาการ

2.3 ทางการค้า การค้าซึ่งเรากระทำกันเป็นทางการได้แก่การค้ากับชาติตะวันตก ฝรั่งเศสแรกที่มาสู่ราชสำนักไทยคือชาวโปรตุเกสซึ่งส่งทูตเข้ามาเมื่อ พ.ศ. 2054 ในรัชสมัยพระรามาธิบดีที่สองแห่งกรุงศรีอยุธยา คำโปรตุเกสมีใช้ในภาษาไทยบ้าง เช่น กาลละแม (caramelo), กัมประโค (comprador), ขนมปัง (pão), เลหลัง (leilão), หลา (jarda), และสบู่ (sabão) เป็นต้น

ชาติสเปนส่งทูตจากมะนิลาเข้ามายังกรุงศรีอยุธยาเมื่อ พ.ศ. 2101 ในรัชสมัยพระนเรศวรมหาราช และชาติฮอลันดาก็เข้ามาในพ.ศ. 2147 ในรัชกาลเดียวกัน แต่ไม่ปรากฏว่ามีคำใดบ้างในภาษาทั้งสองนี้ที่เรารับเข้ามาใช้

อังกฤษเป็นชาติต่อมาที่มาถึงกรุงศรีอยุธยาเมื่อ พ.ศ. 2155 ในรัชสมัยพระเจ้าทรงธรรม

^① ดร. จิตรพัฒน์ ประพันธ์วิทยา. การเข้ามาของภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตในภาษาไทย. เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องอิทธิพลของภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตที่มีต่อภาษาไทย ณ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 24-27 ตุลาคม 2522. (อัคราณา).

ภาษานี้มีอิทธิพลต่อภาษาไทยมากน้อยแค่ไหนเราจะได้กล่าวถึงต่อไป

เมื่อ พ.ศ. 2164 ในรัชสมัยพระเจ้าทรงธรรมนี่เอง เรือของบริษัทอินเดียตะวันออกแห่งเดนมาร์กก็ได้เข้ามาถึงกรุงศรีอยุธยา และไทยก็ได้ค้าขายกับชาติเดนมาร์กเหมือนที่ปฏิบัติกับชาติยุโรปอื่น ๆ แต่เราคงจะไม่ได้รับอิทธิพลด้านภาษาจากชนชาตินี้

ฝรั่งเศสซึ่งจะมีบทบาททางการทูต การศาสนาและการค้ากับประเทศไทยมากได้เข้ามายังกรุงศรีอยุธยาเมื่อ พ.ศ. 2205 ในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช โดย Bishop Lambert เข้ามาเป็นคนแรก หลังจากนั้นก็มีนักสอนศาสนาชาวฝรั่งเศสคนอื่น ๆ ตามเข้ามา และไม่กี่ปีต่อมาบริษัทอินเดียตะวันออกของฝรั่งเศสก็ส่งเรือเข้ามาค้าขายกับไทย คำฝรั่งเศสน่าจะมีใช้ในภาษาไทยไม่น้อย แต่บางทีเราอาจได้รับผ่านทางภาษาอังกฤษอีกทอดหนึ่ง คำเหล่านี้ได้แก่ คาเฟ่ (café), รุจ (rouge), เมนู (menu), โชเฟอร์ (chauffeur), บุฟเฟต์ (buffet) เป็นต้น

2.4 ทางภูมิศาสตร์ หมายถึงการที่ประเทศหนึ่งมีอาณาเขตติดต่อกับอีกประเทศหนึ่ง ชาติสองชาติที่มีพรมแดนร่วมกันถ้าไม่มีภูเขาขวางกั้นย่อมจะไปมาหาสู่กันได้สะดวก คำในภาษาหนึ่งก็จะแพร่เข้าไปในอีกภาษาหนึ่งได้ง่าย นี่เป็นสาเหตุที่คนไทยในภาคตะวันออกและในภาคตะวันออกเฉียงเหนือบางจังหวัดที่อยู่ติดชายแดนเขมร รับคำภาษาเขมรเข้ามาใช้ในภาษาไทย และคนไทยที่อยู่ทางภาคใต้ใกล้พรมแดนมาเลเซียรับคำภาษามลายูเข้ามาใช้ในภาษาไทย คำเหล่านี้บางคำก็เลยเข้ามาทางภาคกลาง กลายเป็นคำที่บรรจุอยู่ในพจนานุกรม ก็มีบางคำคนภาคกลางไม่เคยได้ยินก็มี เช่นคำมลายูต่อไปนี้

latah	ลาต้า	แปลว่า	บ้าจี้
mayang	มะยง	”	คอกคาลหรือวงตาลอ่อน
timba	ตีหมา หรือ หมา	”	กบหมากหรือใบจากอ่อนที่สานขึ้นใช้ตักน้ำ
janji	จันจี	”	สัญญา
tunang	ตุนัง หรือ ได้หนัง	”	หมั้น
musang	มุสัง	”	เสื่อปลา

คำเหล่านี้ใช้กันแม้ในจังหวัดที่อยู่ห่างจากพรมแดนขึ้นมา

อย่างไรก็ตาม คำภาษาต่าง ๆ เหล่านี้ไม่ว่าจะเข้ามาในภาษาไทยทางใดทางหนึ่งเพียงทางเดียว

คำเขมรอาจเข้ามาทางการเมือง ทางวัฒนธรรมและทางภูมิศาสตร์ด้วย คำอังกฤษอาจเข้ามาทางการเมือง ทางการค้าและทางวัฒนธรรมด้วย การที่จะตัดสินว่าคำภาษาใดเข้ามาสู่ภาษาของเรา โดยทางใดจึงต้องพิจารณาให้ดี

สรุป

ในตอนนี้อาจสรุปได้ว่าคำภาษาอื่นเข้ามาในภาษาของเราได้ 4 ทาง คือทางการเมือง ทางวัฒนธรรม ทางการค้า ทางภูมิศาสตร์ คำภาษาหนึ่งอาจจะเข้ามาสู่ภาษาของเราได้มากกว่าทางเดียว อย่างไรก็ตาม ศาสตราจารย์ ดร. บรรจบ พันธุเมธา ให้ความเห็นไว้ว่า การที่ภาษาเข้ามาเกี่ยวข้องกันในฐานะคำยืมน่าจะเกี่ยวข้องกันโดยทางวัฒนธรรมมากกว่าอื่น

คำถามเพื่อทดสอบ

1. คำในข้อใดน่าจะเข้ามากับวรรณคดีเรื่องอิเหนา

1. สัมพาทิ 2. วิทยาธร 3. มะเคหวิ 4. ไบภรณี

2. คำในข้อใดน่าจะเข้ามากับพุทธศาสนาเถรวาท

1. แพศยันดร 2. เวสสันดร 3. เบญจเพส 4. สมณะ

3. คำในข้อใดมาจากภาษาบาลี

1. อาทิตย์ 2. วรรณคดี 3. จันทรคราส 4. อุณภูมิ

4. คำในข้อใดมิได้เข้ามาในภาษาไทยโดยทางภูมิศาสตร์

1. กระเพาะ 2. กุ้ง 3. ประการัง 4. ตะบัน

5. คำที่มีตัว ศ ในข้อใดมิได้มาจากภาษาสันสกฤต

1. ไอศกริม 2. ออฟฟิศ 3. แพศย์ 4. ข้อ 1 และ 2

6. คำที่มาจากภาษาอังกฤษในข้อใดมีสองความหมาย

1. บอล 2. บังกะโล 3. ดัน 4. สลัก

คำตอบ

1. (3) 2. (1) 3. (4) 4. (2) 5. (4) 6. (1)

ค. <u>จากภาษาเขมร</u>	กำเนิด (กำเนิด)	จำเรียง (จ้เรียง)	บำเรอ (บ่เรี)
	เดิน (เดิน)	ตาด (ตาด)	โคลง (โฌลง)
ง. <u>จากภาษาบาลี</u>	กัฬ (กัฬ)	ตัณหา (ตณหา)	
	รุกข (รุกข)	สามเณร (สามเณร)	
จ. <u>จากภาษาสันสกฤต</u>	อาทิตย์ (อาทิตย)	กริษา (กริษา)	
	สรรพ (สรรพ)	พฤกษ์ (พฤกษ์)	

เป็นต้น

3.2 ด้วยการทับศัพท์แต่เสียงเปลี่ยนไป คำทับศัพท์ประเภทนี้บางทีก็เปลี่ยนไปจากคำที่รับเข้ามาจนแทบจำไม่ได้ แต่บางคำก็เปลี่ยนไปไม่มากนัก การที่เสียงเปลี่ยนแปลงไปมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับเสียงพ้องกัน เช่นที่จีนรับคำว่า brandy ของภาษาอังกฤษมาใช้ว่า ไปหลานตี้ (จินกลาง) , เปะลั้งตี้ (แต่จิว) , ปะลันเตย (กวางตุ้ง) หรือที่ญี่ปุ่นรับคำว่า dress มาใช้ว่า โคะระะชิ กับ skirt มาใช้ว่า ชิคาโตะ เป็นต้น จะเห็นได้ว่าทั้งสามคำนี้แทบจำเสียงเดิมไม่ได้เลย

ภาษาไทยเรานั้น แม้จะมีระบบเสียงมากกว่าหลายภาษา แต่บางเสียงเราก็ไม่มีใช้เหมือนกัน จึงต้องใช้วิธีการนี้สำหรับคำบางคำ เช่น pipe กับ sign ของภาษาอังกฤษ เราต้องใช้ว่า เป๊ป กับ เซ็น ดังนี้ เป็นต้น

3.3 ด้วยการใช้คำไทยแปลคำต่างประเทศ คำที่เรารับมาใช้ในลักษณะนี้โดยมากจะเป็นคำภาษาอังกฤษ เช่น

submarine	แปลว่า	เรือดำน้ำ	ice	แปลว่า	น้ำแข็ง
report	”	รายงาน	mud-guard	”	บังโคลน
match	”	ไม้ขีดไฟ	electricity	”	ไฟฟ้า

เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีคำภาษาจีนบางคำซึ่งเราจะกล่าวถึงเมื่อเรียนเรื่องภาษานี้

3.4 ด้วยการใช้คำบาลีสันสกฤตแปลคำต่างประเทศ คำที่เรารับมาใช้ในลักษณะนี้อาจกล่าวได้ว่าเป็นคำภาษาตะวันตก โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาอังกฤษทั้งหมด เช่น

bank	แปลว่า	ธนาคาร	temperature	แปลว่า	อุณหภูมิ
restaurant	”	ภัตตาคาร	footpath	”	บาทวิถี
motor-car	”	รถยนต์	assembly	”	สภา
college	”	วิทยาลัย	university	”	มหาวิทยาลัย
literature	”	วรรณคดี	librarian	”	บรรณารักษ์
post card	”	ไปรษณียบัตร			

เป็นต้น

3.5 ด้วยการใช้คำบาลีสันสกฤตซ้อนหรือประสมกับคำไทยหรือคำต่างประเทศในความหมายนั้นๆ วิธีการนี้ใช้สำหรับแปลคำภาษาอังกฤษเช่นเดียวกัน คำบาลีสันสกฤตอาจซ้อนหน้าบ้างซ้อนหลังบ้าง เช่น

background	แปลว่า	ภูมิหลัง	chart	แปลว่า	แผนภูมิ
train	”	รถไฟ	tram	”	รถราง
steam roller	”	รถบด	bus	”	รถเมล์

บางทีก็ใช้คำไทยซ้อนกับคำต่างประเทศเพื่อบอกให้รู้ว่าคำนั้น ๆ หมายถึงสิ่งใด เช่น linen ผ้าลินิน, form แบบฟอร์ม เป็นต้น

3.6 ด้วยการใช้คำที่มีความหมายเป็นที่เข้าใจกันแล้วซ้อนกับคำที่ยังไม่เคยคุ้นเพื่อช่วยให้ช่วยแปลความหมายของคำนั้นๆ คำที่ใช้ซ้อนกันอาจเป็นคำไทยกับคำภาษาอื่น หรือเป็นคำภาษาอื่นซ้อนกันเอง แต่จะมีคำหนึ่งที่มีความหมายรู้จักกันคืออยู่แล้ว เช่น

อิทธิฤทธิ์	(คำบาลีซ้อนกับคำสันสกฤต)
เจิบสจัด	(คำไทยซ้อนกับคำเขมร)
เลิศเลอ	(คำเขมรซ้อนกับคำเขมร)
ถิ่นฐาน	(คำไทยซ้อนกับคำบาลี)
จิตใจ	(คำบาลีซ้อนกับคำไทย)
เสียบียงอาหาร	(คำเขมรซ้อนกับคำบาลีสันสกฤต)

เป็นต้น

3.7 ด้วยการสร้างคำใหม่เพื่อแปลคำต่างประเทศ คำต่างประเทศที่ว่ามีมักเป็นคำอังกฤษ ซึ่งเป็นชื่อประติสฐกรรม ชื่อที่เกี่ยวกับวิทยาการสมัยใหม่ ศัพท์ทางการศึกษา เป็นต้น ส่วนคำที่นำมาใช้แปลมักเป็นคำบาลีสันสกฤต แต่อาจใช้คำไทยหรือคำเขมรบ้าง เช่น

activity	แปลว่า	กิจกรรม	aim	แปลว่า	กิจกรรม
audiovisual aid	”	โสตทัศนอุปกรณ์	culture	”	วัฒนธรรม
fund	”	กองทุน	in-service	”	ประจำการ
insight	”	ความหยั่งเห็น	job sheet	”	ใบชิ้นงาน
computer	”	เครื่องสมองกล	pollution	”	มลพิษ

เป็นต้น

3.8 ด้วยการเปลี่ยนเสียงและเปลี่ยนความหมาย คำภาษาอื่นที่เรารับมาใช้นั้นบางทีก็มีการเปลี่ยนเสียงเพื่อให้ไพเราะหรือเพื่อให้สะดวกกับการออกเสียงของเรา มีทั้งเปลี่ยนเสียงโดยเจตนาและไม่เจตนา นอกจากนั้นยังอาจมีการเปลี่ยนความหมายให้แคบเข้ากว่าความหมายในภาษาเดิม ให้กว้างออกกว่าความหมายในภาษาเดิม หรือเปลี่ยนความหมายเป็นอย่างอื่นไป ที่เรียกว่าความหมายย่ำที่ เรื่องเหล่านี้มีปรากฏอยู่แล้วในกระบวนวิชา TH 323 แต่จะกล่าวถึงอีกครั้งหนึ่งในตอนท้ายของกระบวนวิชานี้

สรุป

ในตอนนี้อเราจะสรุปได้ว่า เรานำคำภาษาอื่นมาใช้ได้ถึง 8 ลักษณะ คือ ด้วยการทับศัพท์, ด้วยการทับศัพท์แต่เสียงเปลี่ยนไป, ด้วยการใช้คำไทยแปลคำต่างประเทศ, ด้วยการใช้คำบาลีสันสกฤตแปลคำต่างประเทศ, ด้วยการใช้คำบาลีสันสกฤตซ้อนหรือประสมกับคำไทยหรือคำต่างประเทศในความหมายนั้น ๆ, ด้วยการใช้คำที่มีความหมายเป็นที่เข้าใจกันแล้วซ้อนกับคำที่ยังไม่เคยคุ้นเพื่อช่วยแปลความหมายของคำนั้น ๆ, ด้วยการสร้างคำใหม่เพื่อแปลคำต่างประเทศ, และด้วยการเปลี่ยนเสียงและเปลี่ยนความหมาย

มีข้อพึงสังวรว่าคำที่เราแปลหรือบัญญัติขึ้นมาใหม่นั้นก็เพื่อใช้เรียกสิ่งใหม่ ๆ ที่ยังไม่เคยพบเคยเห็นหรือไม่มีมาก่อนในบ้านเมืองของเรา เช่น mud-guard ที่แปลว่า “บังโคลน”

เป็นคำที่เรารับมาจากภาษาอังกฤษ เพราะเป็นส่วนหนึ่งของรถยนต์หรือรถจักรยานซึ่ง
เป็นประดิษฐกรรมจากประเทศตะวันตก และเราไม่เคยมีมาก่อน แต่คำว่า “โคลน” มิใช่คำ
ที่เราแปลหรือบัญญัติมาจากคำว่า “mud” เพราะเป็นคำที่มีอยู่แล้วในภาษาของเรา

คำถามเพื่อทดสอบ

ก. จงเลือกข้อย่อยที่มีคำตอบถูกต้องที่สุด

1. คำในข้อใดที่เรานำมาใช้ทับศัพท์เพียงอย่างเดียว

1. แสตมป์ 2. ไฮเตล 3. บิล 4. ลิฟต์

2. คำในข้อใดเราใช้คำไทยล้วน ๆ แปลคำอังกฤษ

1. chart 2. match 3. bread 4. camera

3. คำในข้อใดเรานำมาใช้ให้มีความหมายแคบเข้า

1. จริต 2. ทุกข์ 3. สงสาร 4. พิศวาส

4. คำในข้อใดที่เรานำมาใช้ให้ที่ความหมายกว้างออก

1. นิยม 2. คัสกร 3. มาลา 4. อภัย

5. คำว่า “ตัน” ในข้อใดที่เรารับมาจากภาษาอังกฤษ

1. เขาเศร้าใจจนคอหอยตีบตัน
2. ถ้าเธอรู้สึกอึดอัดตันใจ ก็ระบายออกมาเสียบ้าง
3. ห้ามรถหนักเกิน 10 ตันแล่นข้ามสะพานนี้
4. น้ำเหม็นมากเพราะท่อตัน

6. คำในข้อใดแปลมาจากภาษาต่างประเทศ

1. แม่น้ำ 2. แม่ครัว 3. แม่ฟัว 4. แม่เหล็ก

ข. คำที่ขีดเส้นใต้จากพระราชนิพนธ์โคลนบ้านต่อ ใ้ไปนี้ ในภาษาเดิมเขียนว่าอย่างไร
และปัจจุบันนี้ภาษาไทยใช้ว่าอย่างไร

1.แล้วเห็นเมืองเมจินาฟากข้างเกาะซ้ายมือเปนเมืองใหญ่ไฟมากยาวมีโลด์เฮาส์
2.หนาวปีนี้ สโนฟิ่งจะหมคมื่อเดือนเศษ

3. เวลาขึ้นไปตามทางผ่านคาซอลแห่งหนึ่ง.....
4.คึกเล่าว่าถึงคะสิโนที่ออสเปคาเลตตี.....
5.ข้อที่เมื่อยปวดนั้นเป็นด้วยเนืฟ.....
6.จึงรับตัวไปให้เคนดิสดองฟัน ถอนแล้วเสร็จยังบวมจนจับใช้.....

คำตอบ

- ก. 1.(4) 2.(2) 3.(1) 4.(3) 5.(3) 6.(4)
- ข. 1. Lighthouse : ประภาคาร, กระจง 2. snow : หิมะ
 3. castle : ปราสาท 4. casino : บ่อนการพนัน
 5. nerve : เส้นประสาท 6. dentist : ทันตแพทย์

4. รูปลักษณะและตระกูลภาษามืออะไรบ้าง

ศาสตราจารย์ พระยาอนุমানราชชน ได้กล่าวถึงเรื่องการแบ่งภาษาไว้ในหนังสือ นิรุกติศาสตร์ ภาค 1^① ว่ามีอยู่ 3 วิธี คือ

ก. แบ่งตามเชื้อชาติของผู้พูดซึ่งเป็นเจ้าของภาษา วิธีนี้เอาแน่นอนไม่ได้ เพราะคนชาติหนึ่งอาจใช้ภาษาของอีกชาติหนึ่งได้ เช่น ชาวนิโกรพูดภาษาอเมริกัน มิได้หมายความว่าชาวนิโกรเป็นเชื้อชาติเดียวกับชาวอเมริกัน เราจึงไม่ใช้การแบ่งภาษาตามวิธีนี้

ข. แบ่งตามรูปลักษณะของภาษา ถ้าภาษาใดมีการประกอบคำและการนำคำเข้าประกอบเป็นประโยคด้วยวิธีเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน ก็อาจรวมเข้าเป็นประเภทเดียวกันได้

ค. แบ่งเป็นตระกูลภาษา เป็นการแบ่งโดยอาศัยหลักในการแบ่งอย่างข้อ ข. ถ้าภาษาใดมีรูปลักษณะเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน คือ มีคำพูดซึ่งเป็นคำเดิมในภาษาส่วนใหญ่พ้องกัน ประกอบคำเข้าเป็นประโยคในทำนองเดียวกัน และยังมีความเป็นไปร่วมกันในทางประวัติศาสตร์ด้วย ก็จัดว่าภาษานั้นร่วมตระกูลภาษาเดียวกัน

^① ศาสตราจารย์ พระยาอนุমানราชชน . นิรุกติศาสตร์ ภาค 1 กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ศูนย์การทหาร-
 ราบ, 2514, หน้า 24-96. ตัวอย่างที่ใช้ในตอนนี้นำมาจากหนังสือหลายเล่มจะกล่าวชื่อไว้ในบรรณานุกรม.

จะเปลี่ยนลำดับคำเสียใหม่ก็มีความหมายเหมือนเดิม
ส่วนที่ว่าแม้ไม่มีตัวประธานแสดงไว้ก็สามารถเข้าใจได้ว่าใครเป็นประธานนั้น พอดีจะ
แสดงได้ด้วยตัวอย่างต่อไปนี้

ประโยคสันสกฤต เทวนคริ กุจนามิ.
ยังกรุงเทพมหานคร (ข้าพเจ้า) ย่อมไป.

ประโยคนี้ไม่มีตัวประธานปรากฏอยู่ แต่ประธานแฝงอยู่ในคำว่า กุจนามิ แล้ว
หมายความว่า กุจนามิ จะมีคำอื่นเป็นประธานไม่ได้นอกจาก อหิ (ข้าพเจ้า)

ประโยคละติน luciam amo.
ซึ่งดูเซีย (ข้าพเจ้า) รัก (ข้าพเจ้า) รักดูเซีย

ประโยคนี้แม้ไม่มีตัวประธานปรากฏอยู่ แต่ประธานก็อยู่ในคำว่า amo แล้ว

ภาษามิวีกัตติปัจจัยแบ่งออกเป็น 3 ตระกูลภาษา คือ

4.1.2 ตระกูลภาษาอินเดียนุโรป (Indo-European) แบ่งย่อยออกไปเป็นหลาย
สาขา มีภาษาที่สำคัญ ๆ คือ สันสกฤต อิหร่าน กรีก ละติน อิตาลีเยน ฝรั่งเศส อังกฤษ
เยอรมัน รัสเซีย เป็นต้น

4.1.2 ตระกูลภาษาแอมิติก (Hamitic) มีภาษาอียิปต์เก่า เอธิโอเปีย ลิเบีย เป็นต้น

4.1.3 ตระกูลภาษาเซมิติก (Semitic) มีภาษาฮีบรู อาหรับ เป็นต้น

4.2 รูปภาษาคำติดต่อก คือภาษาที่เอาคำเติม (Affix) อันได้แก่คำเติมหน้าหรืออุปสรรค
(Prefix) คำเติมกลาง (Infix) และคำเติมหลังหรือปัจจัย (Suffix) เข้าไปประกอบกับคำเดิม
ให้เกิดเป็นคำต่าง ๆ ขึ้นในภาษา เมื่อประกอบกันแล้ว คำเดิมและคำเติมยังคงรูปอยู่ เช่น

ภาษามลายู

kedai	แปลว่า	ร้าน	เติมอุปสรรค	pe-	เป็น	pekedai	แปลว่า	เจ้าของร้าน
makan	”	กิน	เติมปัจจัย	-an	”	makanan	”	อาหาร
minum	”	ดื่ม	เติมปัจจัย	-an	”	minuman	”	เครื่องดื่ม
rambut	”	ผม	เติมปัจจัย	-an	”	rambutan	”	ผลเงาะ

ภาษาเขมร

เกิด แปลว่า เกิด เป็น ได้ เดิมอุปสรรค บ เป็น บเกิด แปลว่า ทำให้เกิด
เกฏา " ร้อน เดิมนิคหิตตรงกลาง เป็น กัฎา " ใจร้อน

ดังนี้เป็นต้น

ภาษาคำติดต่อแบ่งออกเป็น 3 ตระกูลภาษา คือ

4.2.1 ตระกูลภาษาอูรัล-อัลไตอิก (Ural-Altai) ใช้พูดกันในดินแดนตั้งแต่ทิวเขาอูรัลทางตะวันตกไปจนถึงทิวเขาอัลไตทางตะวันออก มี 5 สาขา คือ ภาษาอูเกรียน สะโมยติก มองโกลิก เคอร์กิก และ ตุงกูติก

4.2.2 ตระกูลภาษาทราวิท (Dravidian) ใช้พูดกันในตอนใต้ของประเทศอินเดีย มีสาขาสำคัญ 4 สาขา คือ เทลุก ทมิฬ มลยาฬัม และ กนาริส

4.2.3 ตระกูลภาษามลายู-โพลีเนเซียน (Malayo-polynesian) หมายถึงภาษาของชาวมลายูและอินโดนีเซีย ตลอดไปจนถึงภาษาส่วนใหญ่ของชาวเกาะต่าง ๆ ในมหาสมุทรแปซิฟิก รวมทั้งภาษาพื้นเมืองของชาวฟิลิปปินส์ เกาะมาดากัสการ์ และเกาะใต้หวันด้วย

ภาษาชวา-มลายูซึ่งเป็นพวกหนึ่งในตระกูลภาษานี้เกือบจะมีลักษณะใกล้เคียงไปทางภาษาคำโดดในแหลมอินโดจีน มีพม่า มอญ เขมร ไทยและญวน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม กระบวนวิชานี้จะถือว่าภาษามอญ-เขมรเป็นภาษาคำติดต่อสาขาหนึ่งดังที่ศาสตราจารย์ ดร. บรรจบ พันธุเมธา กล่าวไว้

4.3 รูปภาษาคำควบมากพยางค์ มีลักษณะคล้ายภาษาคำติดต่อ แต่ใช้เอาคำหลายคำมาติดต่อกันยาวชิดเท่ากับเป็นคำทั้งประโยค เช่น ภาษาชาวเม็กซิโกมีคำว่า achichillachocan แปลว่า ที่ซึ่งคนร้องไห้เพราะน้ำตาแดง ประกอบด้วยคำว่า at แปลว่า น้ำ, chichiltic แปลว่า แดง, tlacatl แปลว่า คน, chorea แปลว่า ร้องไห้ เมื่อเอามารวมกัน บางเสียงหดหายไปบ้าง รูปภาษานี้ใช้กันในบรรดาชาวอินเดียนแดง ชาวเอสกีโม และชาวเกาะทะเลใต้บางแห่งไม่แพร่หลายเหมือนรูปภาษาอื่น

4.4 **รูปภาษาคำโดด** คือเอาคำตั้งหรือคำมูลมาเรียงลำดับกันเข้าเป็นประโยค คำตั้งเหล่านี้เมื่อเรียงเข้าประโยคแล้วก็ยังคงรูปเดิม ไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปไปเหมือนภาษามิ่วกัตติปัจจัย หรือไม่มีการลงอุปสรรค เดิมกลาง หรือลงปัจจัยเหมือนภาษาคำติดต่อบางภาษาคำที่อยู่ในประโยคทุกคำต่างก็มีอิสระในตัวเอง ไม่ผูกพันกับคำอื่น เช่น “ฉันรักเธอ” มีความหมายอย่างหนึ่ง ถ้าเปลี่ยนลำดับคำในประโยคเสียเป็น “เธอรักฉัน” ความหมายก็จะเป็นอย่างอื่น และถ้าจะกล่าวว่า “รักเธอฉัน” ก็ไม่มีความหมาย ดังนี้ เป็นต้น

ภาษาคำโดดแบ่งออกเป็น 2 ตระกูล คือ

4.4.1 **ตระกูลภาษาทิเบต-พม่า** แบ่งออกเป็นภาษาทิเบต พม่าและกะเหรี่ยง ภาษาทิเบตใช้พูดกันในประเทศทิเบต ภูตาน และสิกขิม ภาษาพม่าใช้พูดกันในประเทศพม่า ส่วนภาษาที่จัดว่าอยู่ในสาขาภาษากะเหรี่ยงมีขางแดง ขางขาว ตองตู มูเซอร์ เป็นต้น

4.4.2 **ตระกูลภาษาไทย-จีน** ภาษาไทยใช้พูดกันในบรรดาคนไทยหลายสาขา ส่วนภาษาจีนก็แบ่งออกเป็นสาขาใหญ่ ๆ มากมายเพราะชนชาติจีนมีประชากรนับด้วยพันล้านคน

สรุป

ในตอนนี้อาจสรุปได้ว่า ภาษาที่แบ่งโดยถือเอารูปเป็นเกณฑ์มีอยู่ 4 ชนิด คือ

1. **รูปภาษามิ่วกัตติปัจจัย** แบ่งออกเป็นตระกูลภาษา 3 ตระกูล ได้แก่ ตระกูลภาษาอินเดีย-ยุโรป ตระกูลภาษาแสมติก และตระกูลภาษาเซมติก
2. **รูปภาษาคำติดต่อ** แบ่งออกเป็นตระกูลภาษา 3 ตระกูล ได้แก่ ตระกูลภาษาอูร์ลัต-อิตาลี ตระกูลภาษาทราวิท และตระกูลภาษามลาโย-โปลิเนเซียน
3. **รูปภาษาคำความหมายขงค์** รูปภาษานี้มิได้มีอิทธิพลต่อภาษาไทยเราเหมือนรูปภาษาอื่น ๆ
4. **รูปภาษาคำโดด** แบ่งออกเป็นตระกูลภาษา 2 ตระกูล ได้แก่ ตระกูลภาษาทิเบต-พม่า และตระกูลภาษาไทย-จีน

อย่างไรก็ตาม ภาษาบางภาษามิ่วกัตติปัจจัยได้มีรูปภาษาใดรูปภาษาหนึ่งโดยบริสุทธิ์ มักมีรูปภาษาอื่นปนอยู่ด้วย เช่น ภาษาอังกฤษเป็นรูปภาษามิ่วกัตติปัจจัย แต่คำบางคำเป็นรูปภาษาคำติดต่อ

เช่น loneliness ทั้งยังเป็นอย่างรูปภาษาคำโดด เช่น A man does not eat grass. เป็นต้น
ภาษาบางภาษาย่อมมีรูปเหลือมล้ำกันเช่นนี้ แต่ต้องถือเอารูปลักษณะของภาษาที่เด่นเป็นสำคัญ

คำถามเพื่อทดสอบ

- เมื่อนำ ชนุ (เกิด) มาประกอบกับ กุวิ ปังจัย ผลที่ได้คือข้อใด
 - ชนก
 - ช
 - ชนกุวิ
 - ข้อ 1 และ 2
- คำในข้อใดมีลักษณะเป็นภาษาคำโดด
 - กำเนิด ระบาย
 - ทุเรียน มังคุด
 - มด ไต่
 - สตรี ทรัพย์
- ลักษณะสำคัญของภาษาคำโดดคือข้อใด
 - ตัวสะกดตรงตามแม่
 - สร้างคำใหม่โดยเติมอุปสรรคหรือปัจจัย
 - มักใช้การันต์
 - สร้างคำใหม่โดยการเปลี่ยนแปลงกลางคำ
- ในภาษาบาลี ถ้า กณฺญา แปลว่า หญิงสาว (ประธาน), ผลานิ แปลว่า ผลไม้ทั้งหลาย (กรรม), ภูษติ แปลว่า กิน (กริยาแท้) “หญิงสาวกินผลไม้ทั้งหลาย” ควรแปลตามข้อใด
 - กณฺญา ผลานิ ภูษติ.
 - ผลานิ ภูษติ กณฺญา.
 - ผลานิ กณฺญา ภูษติ.
 - ถูกทุกข้อ
- คำนามในภาษาคำโดดมักแสดงเพศชายและเพศหญิงด้วยวิธีใด
 - การลงอุปสรรค
 - การเติมปัจจัย
 - การใช้คำซ้อน
 - การเติมคำแสดงเพศข้างหน้าหรือข้างหลัง
- คำในข้อใดน่าจะเป็นตระกูลภาษาเดียวกัน
 - son, fils
 - daughter, hija
 - house, haus
 - love, amore

คำตอบ

- 1.(2) 2.(3) 3.(1) 4.(4) 5.(4) 6.(3)

5. ระบบเสียงมีความสำคัญในการยืมคำภาษาอื่นมาใช้อย่างไรบ้าง

ภาษาแต่ละภาษาย่อมมีระบบเสียงแตกต่างกันไป แม้ภาษาที่ใกล้เคียงกัน เช่น ภาษาบาลีกับภาษาสันสกฤต ก็ยังมีระบบเสียงไม่เหมือนกัน เราได้ทราบมาแล้วว่าภาษาสันสกฤตมีพยัญชนะ ศ ข และสระ ไอ เอา ฤ ฌ และ ฎ ซึ่งภาษาบาลีไม่มี เมื่อคำในภาษาสันสกฤตใช้พยัญชนะและสระเหล่านี้ ภาษาบาลีก็ต้องหาพยัญชนะและสระอื่นที่ตนมีอยู่มาใช้แทน เพื่อให้คำที่มีความหมายอย่างเดียวกันมีอยู่ในภาษาของตนบ้าง ดังตัวอย่างในหนังสือ บาลีสันสกฤตในภาษาไทย^๑ ซึ่งบางคนได้อ่านมาแล้ว เช่น เมื่อภาษาสันสกฤตใช้ ฤ ภาษาบาลีจะใช้ อะ อิ อุ แทน ดังนี้

สันสกฤต	บาลี
ฤ มฤต	อะ มต
คฤห	คห
หฤทथ	ททथ
ฤ ฤทธิ	อิ อิทธิ
ฤษิ	อิสิ
ตฤณ	ติณ
มฤค	มิก
ฤ ฤตุ	อุ ฤตุ
ฤษภ	อุสภ
มฤษา	มุสา
วฤกษ	รุกษ

เป็นต้น

ภาษามลายูก็น่าจะไม่มีเสียงสระและพยัญชนะบางเสียง เพราะเมื่อยืมคำภาษาอังกฤษมาใช้ มักจะต้องใช้เสียงอังกฤษที่ตนไม่มี เช่น

^๑ ศาสตราจารย์ ดร. บรรจบ พันธุเมธา. บาลีสันสกฤตในภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2523, หน้า 71-72.

<u>อังกฤษ</u>	<u>มลายู</u>
ch machine	s mesin
couch	kaus
sh commission	s komisen
station	stesen
f office	p opis

เป็นต้น

ภาษาจีนยังมีความลำบากขึ้นไปอีก เพราะมีข้อจำกัดด้วยเรื่องตัวอักษรที่มีอยู่ เสียงที่ถ่ายทอดมาจากคำต่างประเทศจึงมักจะห่างไกลจากเสียงของคำต่างประเทศนั้น ๆ เช่น

<u>อังกฤษ</u>	<u>จีน</u>
cocoa	可 可
	เคอ เช่อ (จีนกลาง)
	คอ ค้อ (แต้จิ๋ว)
	ไค้ โข (กวางตุ้ง)
chocolate	朱 古 力
	จู กู ลี (จีนกลาง)
	จู โกว ลัก (แต้จิ๋ว)
	จวี กวี เหล็ก (กวางตุ้ง)

เป็นต้น

ภาษาญี่ปุ่นก็มีปัญหาในเรื่องระบบเสียงคล้าย ๆ กับภาษาจีน ถึงแม้จะสร้างอักษรคะตะคะนะไว้เขียนคำที่ขี้นมาจากภาษาต่างประเทศแล้วก็ตาม แต่ระบบเสียงมีอยู่จำกัด คำภาษาต่างประเทศที่รับเข้ามาใช้ซึ่งโดยมากเป็นคำภาษาอังกฤษ จึงออกเสียงต่างไปจากภาษาเดิมมาก เพราะภาษาญี่ปุ่นขาดเสียงสระและพยัญชนะไปหลายเสียง เช่น

	อังกฤษ		ญี่ปุ่น
er	butter	a	bata
	aweater		sueta
I	lighter	r	raita
	lemonade		remonedo
	elevator		erebeta

บางที่จะใช้เสียงสระเดิมหลังตัวสะกดบางมาตราหรือแทรกกลางระหว่างพยัญชนะควบกล้ำ เช่น

	อังกฤษ		ญี่ปุ่น
เติม o	chocolate		chocoreto
	record		rekodo
เติม u	necktie		nekutai
	night club		naito kurabu
	sauce		sosu

เป็นต้น

คำเหล่านี้คนไทยออกเสียงได้เหมือนหรือใกล้เคียงกับคำในภาษาเดิมเป็นส่วนมาก คำที่ยกมาเป็นตัวอย่างหลายคำเราใช้ทับศัพท์อยู่แล้ว เช่น โกโก้ ช็อกโกแลต ซอส บางทีก็ตัดพยางค์เสียบ้าง เช่น lemonade เป็นน้ำมะนาว เป็นต้น แต่ระบบเสียงของเราก็ยังขาดเสียงบางเสียงอยู่นั่นเอง ซึ่งเราแก้ปัญหาได้โดยเอาเสียงที่ใกล้เคียงกันมาใช้แทน

สรุป

ระบบเสียงมีความสำคัญมากในการรับคำภาษาอื่นเข้ามาใช้ในภาษาของเรา ถ้าระบบเสียงเหมือนกัน เราก็รับคำนั้น ๆ มาใช้ทับศัพท์ได้โดยง่าย แต่ภาษาแต่ละภาษามักมีระบบ

เสียงต่างกันไปมากบ้างน้อยบ้าง ในการรับคำภาษาอื่นมาใช้จึงต้องพยายามหาเสียงที่ใกล้เคียงกันมาแทนที่เสียงในภาษาอื่นที่ตนไม่มี มิฉะนั้นก็ต้องรับคำเหล่านั้นมาใช้ในลักษณะอื่น เช่น แพลลศัพท์ เป็นต้น